

Praha 3. prosince 2024
Č. j.: AVCR 7548/2024 P

Vážený pane ministře,

obracím se na Vás ve věci **zachování jádra Staré Karviné, které je akutně ohroženo plánem na výstavbu průmyslové zóny**. Na základě usnesení Akademické rady ze dne 26. listopadu 2024 proto **Akademie věd České republiky (AV ČR) velmi silně podporuje návrh na prohlášení území staré Karviné za krajinnou památkovou zónu**, který byl předaný dne 13. 11. 2024 na Vaše ministerstvo spolkem Stará Karviná, z. s., Pivovarská 2/1, 733 01 Karviná-Fryštát (příloha).

Původní Karviná zažila největší rozmach za první republiky a po roce 1948 byla obětována komunistickým režimem kvůli těžbě černého uhlí. V následujících letech se muselo 22 000 obyvatel města kvůli těžbě postupně nedobrovolně vystěhovat do nově vzniklých socialistických sídlišť. Lidé ztratili nejen rodný dům, krajinu, kořeny, ale také společenské, komunitní a nezřídka i rodinné vazby. Podobně arogantním způsobem byli postiženi také obyvatelé okolních měst. Bez jakékoli nadsázky se jedná o jeden z největších komunistických zločinů v Československu.

Prostor historického centra staré Karviné, tedy plochy přilehlé ke kostelu sv. Petra z Alkantary, byl za vynaložení velikých částek z veřejných peněz v minulých letech kvalitně zrehabilitován. V posledních letech je vyhledávaným turistickým cílem a významnou měrou přispívá ke zlepšení mediálního obrazu tohoto kraje. Za ještě významnější lze považovat přínos sociální: tento prostor se stává symbolem navracení identity tohoto regionu a jeho obyvatel.

Proti všem těmto jednoznačně pozitivním trendům jde současný záměr použít toto zrehabilitované, přírodně, historicky i kulturně nesmírně cenné území k výstavbě průmyslových hal. Podle našeho názoru by se de facto jednalo o dokonání devastace, která započala v roce 1948. Znamenalo by to definitivní zmaření probíhajícího procesu navracení identity i možností dalšího rozvoje.

Navrhované **prohlášení této oblasti za krajinnou památkovou zónu umožňuje** zachovat veškeré hodnoty, jak byly definovány v Pasportu památkových hodnot vydaném Národním památkovým ústavem a v celé řadě dalších stanovisek odborných institucí.

Další důvody pro ochranu této oblasti jsou:

- Jde o místo s mimořádnými charakteristikami historické paměti, které jsou zde dochovány v „archeologizované“ podobě. Pan ředitel NPÚ ÚOP Ostrava Dr. M. Ze-

zula pečlivě celý stav plochy Staré Karviné zdokumentoval a obeznámil s ním Archeologickou evaluační komisi. Prostor Staré Karviné je vlastně archeologickou „konzervou“ éry uhlí, která region proměnila z malých vesnic v industriální střed „našeho světa“, aby pak v posledních letech ustoupila či postupně zmizela. Na smysluplnosti zachování jádra Staré Karviné se shodli i členové pracovní skupiny NPÚ a obou Archeologických ústavů AV ČR, která zasedala v říjnu t.r.

- Rozsáhlé pozemky v této oblasti nabyly v rámci privatizace OKD Zdeněk Bakala, přičemž jejich hodnota byla oceněna na 0 Kč (sic!). Vzhledem k dalším okolnostem tohoto procesu je nanejvýš pravděpodobné, že stavba na tomto historicky cenném prostoru vyvolá velkou vlnu **společenské nevole**.
- Na území určeném k zástavbě halami byl za 2. světové války **nacistický tábor** pro válečné zajatce. **V zemi** jsou zde **dochovány relikty táborů nuceně nasazených a válečných zajatců včetně židovského obyvatelstva**. Z vyjádření svědků vyplývá odůvodněný předpoklad, že v tomto prostoru byli **mrtví vězni také pohřbíváni a jejich těla jsou stále v zemi**. Doposud zde nebyl proveden žádný archeologický průzkum, který by toto potvrdil a zdokumentoval, nebo vyvrátil.
- Předmětné území představuje největší zelenou a částečně zalesněnou plochu na Karvinsku. Její zničení by znamenalo pro region nenahraditelnou škodu a výrazné **zhoršení životního prostředí**, stále nesoucího dopady předchozích dekád.
- Pro vybudování průmyslové zóny jsou v katastru Karviné k dispozici **jiné, vhodnější plochy** se stejnou rozlohou a dopravní dostupností.
- Reálná zářijová míra **nezaměstnanosti** v Karviné je po odečtení zkreslujících skupin 3,1 %, tedy **pod celostátním průměrem**. Stavět průmyslovou zónu ve stávající nejistotě, jestli (ne)nabídne většinově nekvalifikovanou práci pro 4 500 lidí, by znamenalo riskovat další vlnu ekonomické migrace, se kterou má tento region opakovanou negativní zkušenost. To se už teď promítá do silně odmítavých postojů veřejnosti.
- Zaměstnavatelé v Moravskoslezském kraji si dlouhodobě stěžují na **trvalý nedostatek pracovních sil ve všech typech profesí**, a proto musejí využívat agenturní pracovníky ze zahraničí.
- Zničením tohoto území by se zdevastoval nositel pozitivních společenských jevů z poslední doby, zejména obnovování identity a zdravé vazby na rodný kraj, což jsou základní předpoklady **zastavení masivního odlivu mladých lidí z regionu**.
- Rady expertů z mnoha vědeckých oborů (shrnuty byly například v Pasportu památkových hodnot, který vypracoval Národní památkový ústav) doporučují toto území chránit a zachovat a následně provést **řádný výzkum** (který by plánovaná výstavba definitivně znemožnila).

- Historické centrum Karviné je cílem školních výprav z České republiky a z Polska. Probíhá zde praktická **multioborová výuka** (historie, literatura, politologie, zeměpis, ekologie, biologie, geografie atd.). Zastavěním tohoto území by se tato „open-air“ učebna zničila.
- **V bezprostřední blízkosti leží tři památkově chráněné objekty:** bývalý důl Barbora, bývalý důl Gabriela a kostel sv. Petra z Alkantary, u kterého byla v roce 2022 podána žádost o prohlášení za národní kulturní památku.

Archeologický ústav AV ČR, Praha, v. v. i., i Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., jsou v této věci samozřejmě připraveny okamžitě poskytnout svou součinnost.

Vážený pane ministře, děkuji Vám za zvážení tohoto našeho podnětu i naléhavé žádosti.

Se srdečným pozdravem

Vážený pan
Martin Baxa
ministr
Ministerstvo kultury
Praha

Příloha